

Taxonomie a biosystematika rostlin

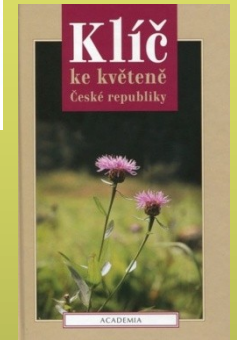
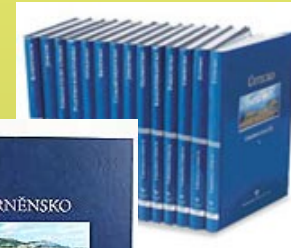
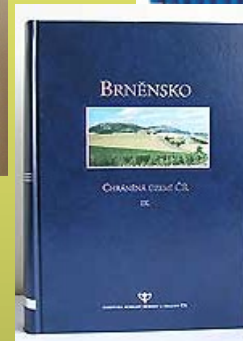
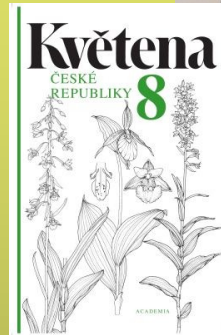
Petr Bureš

Taxonomie a biosystematika rostlin

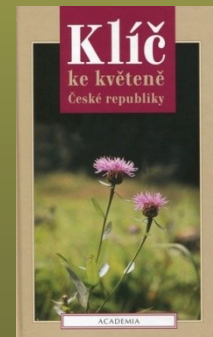
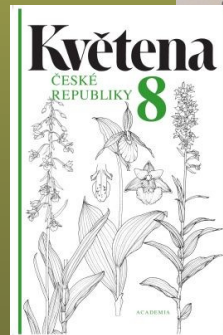
kdo patří do naší skupiny?

„Gruli“ (doc. Vít Grulich): taxonom, florista & botanik v ochraně přírody

„Danihel“ (ing. Jiří Danihelka): kustod herbáře,
vynikající florista expert v rostlinné taxonomii a
nomenklatuře

Hrubá Vrbka 2006

Rumunsko 2004

Jižní Afrika 2012

Sibiř 2006

Francie 2010

Špicberky 2011

„Šmard'as“ (dr. Petr Šmarda): vynikající odborník ve studiu rostlinného genomu a expert ve statistických metodách, publikující ve špičkových časopisech, velmi úspěšný v grantových soutěžích.

Slovinsko 2007

„Oli“ (dr. Olga Rotreklová): expert ve studiu rostlinných chromosomů a reprodukční biologie jestřábníků.

Hrubá Vrbka 2006

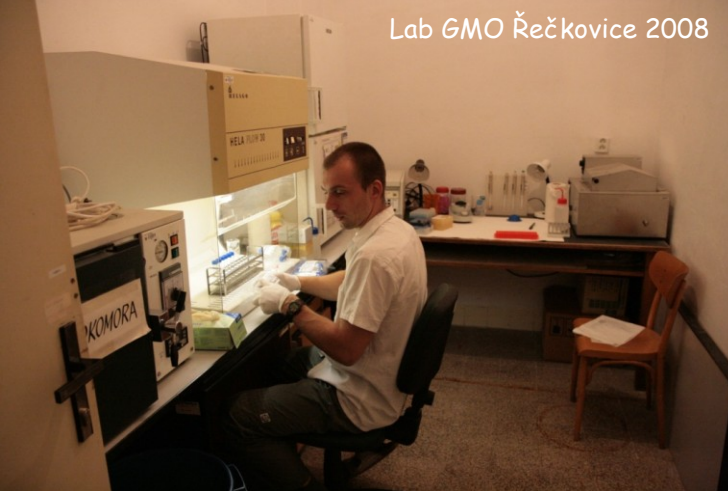
Řečkovice 2010

Řečkovice 2011

Lab GMO Řečkovice 2008

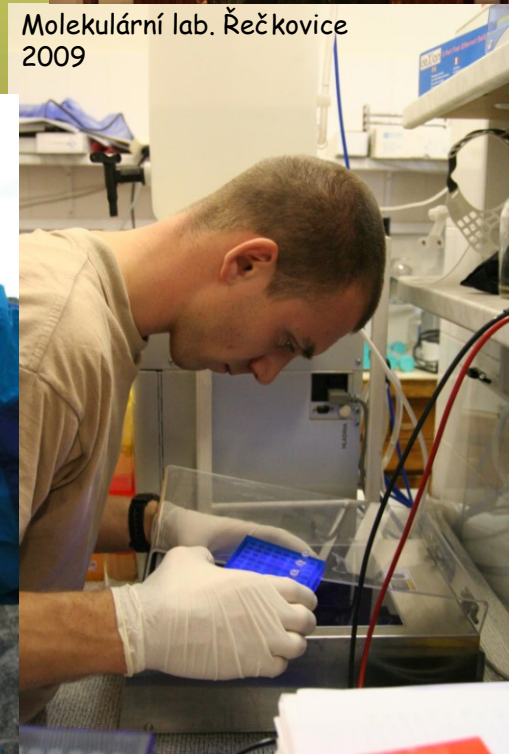
Volejbal v Řečkovících 2007

Kodaň 2009

Kuba / Ředitel (Ing. Jakub Šmerda): expert v molekulárních metodách studia rostlinné evoluce.

Molekulární lab. Řečkovice 2009

Saint Malo, Francie 2010

Řečkovice 2009

Jana Výhodová - kulturační
plochy v Řečkovících

Lucie Horová s Fíkem

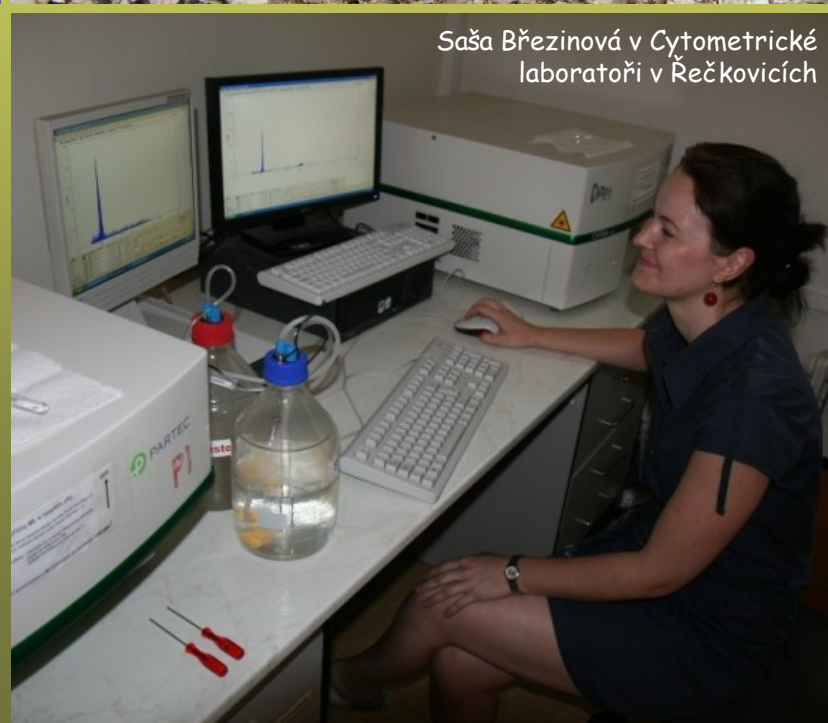
Naše zkušené techničky:

Jana Výhodová

Mgr. Lucie Horová

Ing. Saša Březinová

Saša Březinová v Cytometrické
laboratoři v Řečkovících

Andy

Jižní Afrika 2012

Norsko 2003

Bure (doc. Petr Bureš):
taxonomie, biosystematika, ...,
rostlinný genom, mezidruhová
hybridizace, holokinetické
chromosomy, gynodioecie, ...

Špicberky 2011

Cikháj 2009

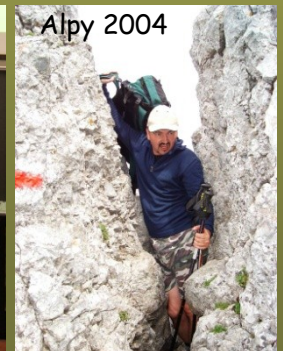
New York 2013

Londýn 2007

Kodaň 2009

Alpy 2004

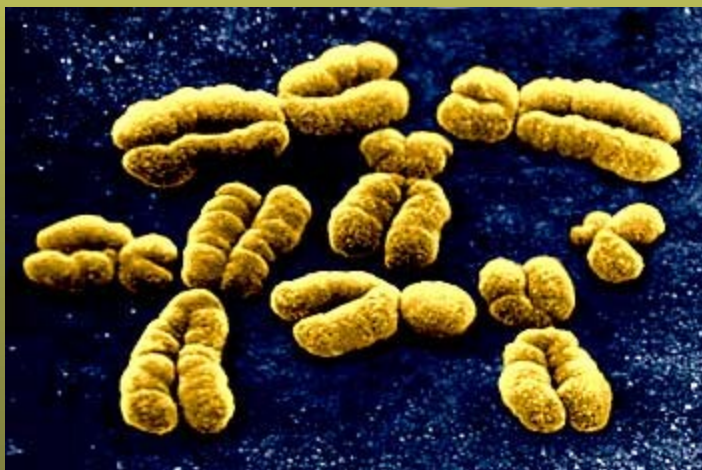

Čím se u nás zabývají
studenti?

1. Velikost genomu v evoluci rostlin (a živočichů)

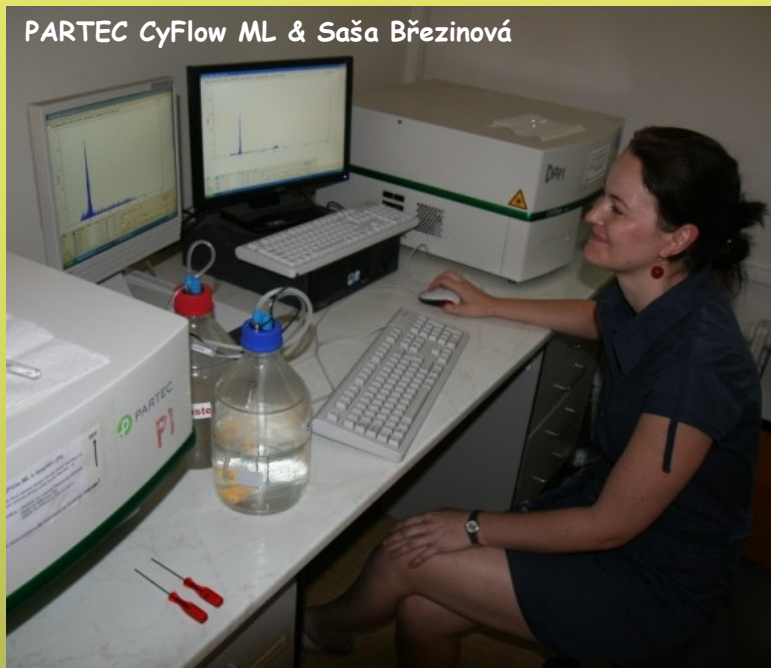
Tak jako má každý druh stálý počet chromosomů

člověk např. $2n=46$

Má také stálou velikost genomu =
hmotnost buněčného jádra
vyjádřenou v Gbp DNA

PARTEC CyFlow ML & Saša Březinová

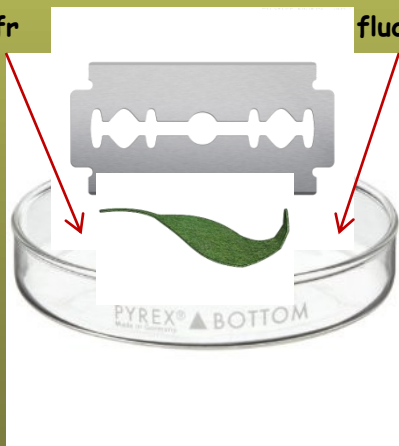

PARTEC PA 1 & doktorandky Daniela Bártová a Ivana Lipnerová
PARTEC PA 1 & doktorandky Daniela Bártová a Ivana Lipnerová

pufr

fluorochrom

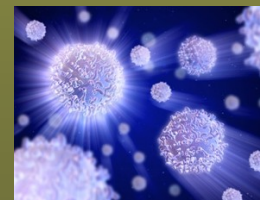
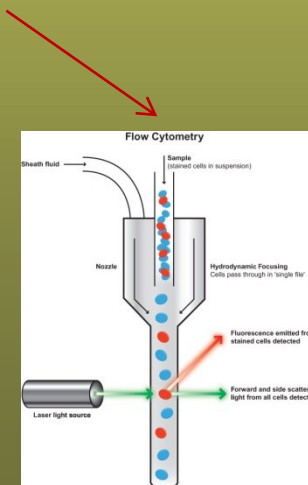
Genom můžeme změřit na
cytometru

snadno

rychle

levně

šetrně

1. Proč a jak vznikla obrovská diverzita ve velikosti rostlinných genomů?

298 Gbp

max
Typanoctomys barrerae
16,4 Gbp

min
Miniopterus schreibersi
3.5 Gbp

vers.

0,1 Gbp

Izrael 2010

Itálie 2009

Proč právě geofyty mají největší genomy mezi rostlinami?

Příběh Pavla Veselého

Řecko 2013

Švýcarsko 2012

Jižní Afrika 2012

1. Pomalé dělení velkých genomů lze obejít předtvořením.

Leucojum vernum

Cyclamen purpurascens

Corydalis cava

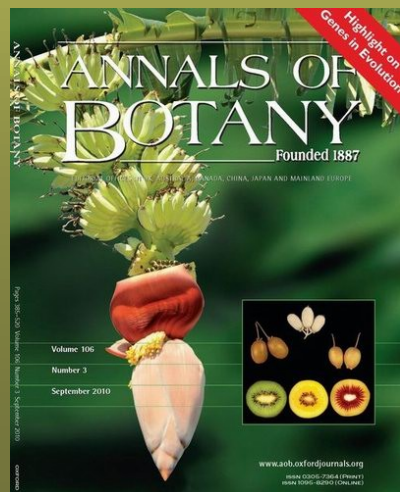
Leucojum vernum

2. Čím větší genomy rostliny mají, tím dříve zjara kvetou.

Cyclamen purpurascens

Jižní Afrika 2012

Na vás čekají témata:

Velikost genomu u středoevropských

Fabaceae

Caryophyllaceae

Papaveraceae + Fumariaceae

Brassicaceae

Solanaceae

Scrophulariaceae

Geraniaceae

vybraných skupin Asteraceae

vybraných skupin Rosaceae

2. Proč některé druhy tvoří v přírodě hybridy často, zatímco jiné se nekříží nikdy, i když k tomu mají ideální podmínky?

pcháč lepkavý
(*Cirsium erisithales*)

kříženec
(*Cirsium erisithales* x
C. oleraceum)

pcháč zelinný
(*Cirsium oleraceum*)

Pcháče které se skoro vůbec nekříží:

Cirsium eriophorum

Cirsium vulgare

Cirsium arvense

Cirsium pannonicum x

C. erisithales

Cirsium rivulare x

C. palustre

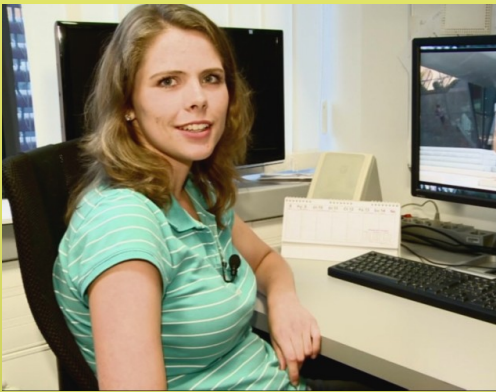
Co může ale hybridizace pro druhy znamenat?

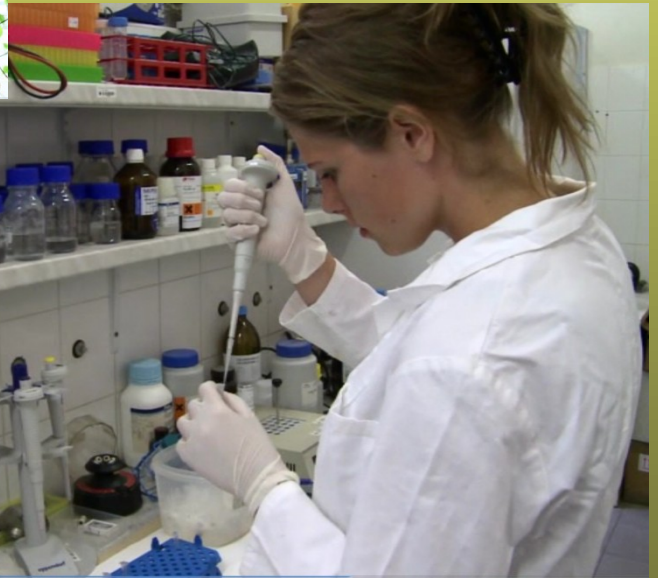
běžná barva úborů *Cirsium erisithales*

neobvyklá barevná odchylka nebo
introgrese genů?

1. Vede extrémně časté křížení některých pcháčů k genetické korozi druhů?

Příběh Ester Lajkepové

Hybridizace a aneuploidie v populacích kriticky ohroženého druhu
Mercurialis ovata (C1)

Mercurialis ovata ($2n=32$)

kriticky ohrožený druh C1

Čechy: Encovany a Karlštejn

Morava: okolí Znojma a Třebíče, na
Dunajovických kopcích, v okolí Valtic
a Neslovic

Mercurialis perennis

($2n=42, 64, 78-81$) běžný hájový
druh

Aneuploidie a hybridizace ohrožených druhů lipnic

Poa badensis

Poa bulbosa

Poa riphaea – Petrovy Kameny jeden z nejvýznamnějších českých stenoendemitů!

Poa sejuncta – Západní Tatry

Poa margilicola – Velká Fatra

Poa babiagorensis – Babia Góra

Hybridizační procesy v populacích orchidejí rodu *Dactylorhiza*

Dactylorhiza maculata

hybrid

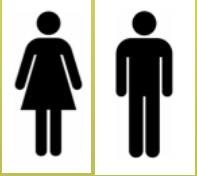
Dactylorhiza incarnata

Odkud se vzala kruhatka v Macošě?

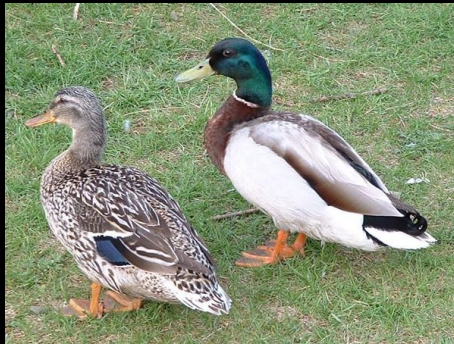
3. *Gevoluce a udržování gynodioecie:* Feministické problémy rostlin?

O poměru pohlaví v rostlinných populacích nerozhodují úřední nařízení EU,

jsou však výsledkem pozoruhodných regulačních mechanismů ...

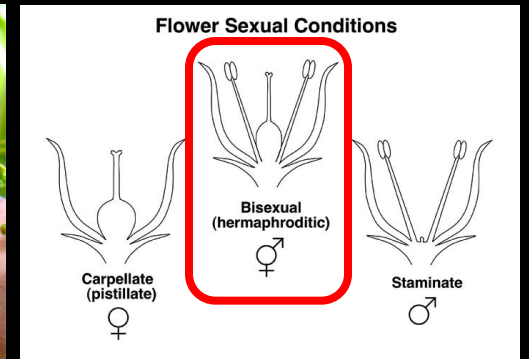
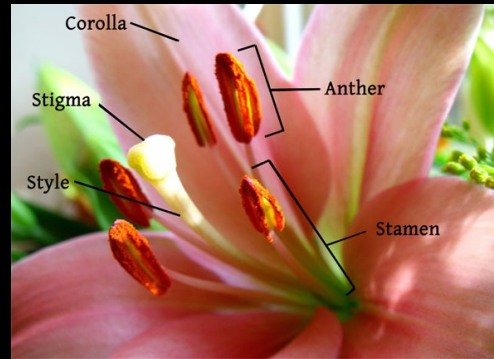
Živočichové jsou zpravidla odděleného pohlaví = gonochoristé = ♂ + ♀

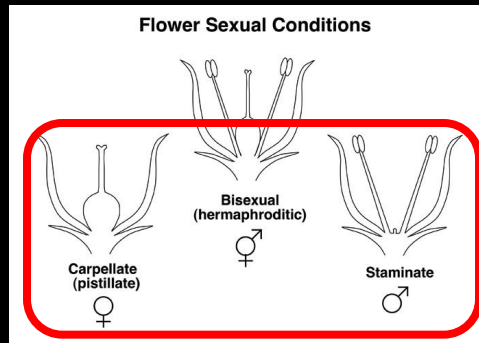
Rostliny naopak zpravidla společného pohlaví = hermafrodité ♀

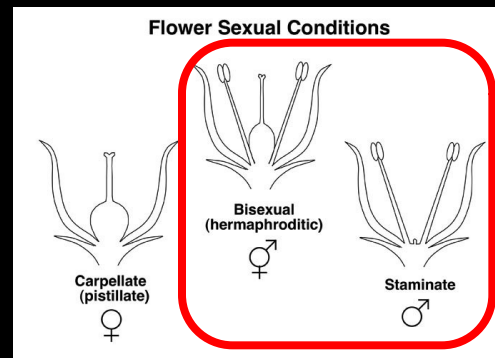
hermafroditismus

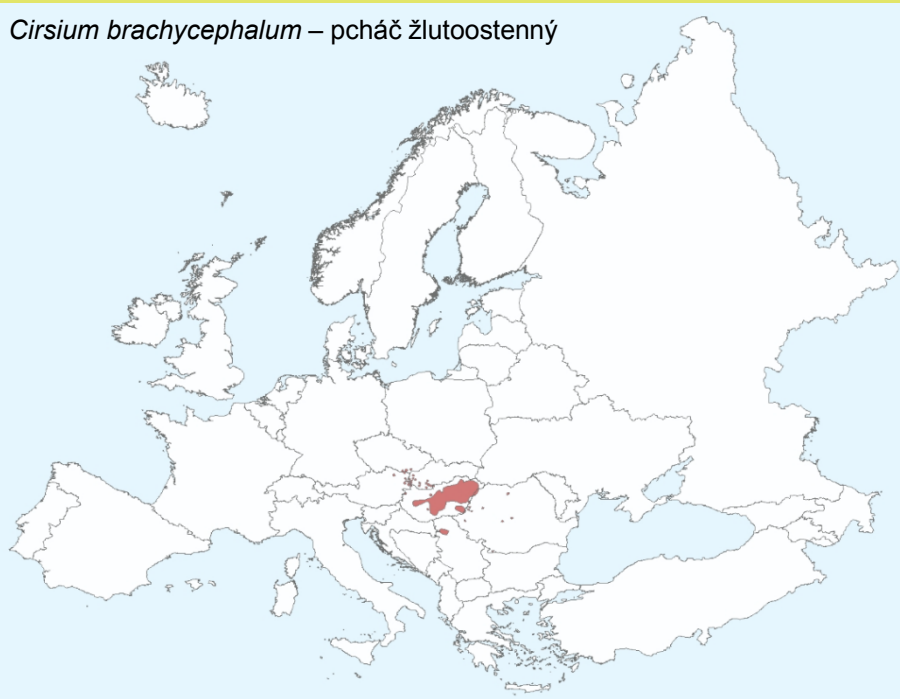
dvoudomost
= dioecie

gynodioecie

Cirsium brachycephalum – pcháč žlutoostenný

Helena Prokešová:

Reprodukční biologie ohroženého pcháče žlutoostenného

Samice

Hermafrodit

Endemit panonské oblasti ČR - kriticky ohrožený druh - na poslední lokalitě u Trkmance na J Moravě

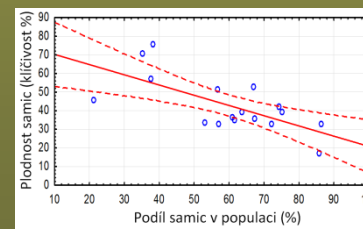
1. Čím slanější stanoviště - tím víc samic

2. Samice mají více a těžších plodů - ale brouci víc parazitují na hermafroditech

3. Plodnost samic ale klesá, když jich v populaci přibývá

Turecko 2009

Český Kras 2011

Český Kras 2011

Pálava 2011

Feministické problémy rostlin?

O poměru pohlaví v rostlinných populacích nerozhodují úřední nařízení EU,

jsou však výsledkem pozoruhodných regulačních mechanismů ...

Příběh Heleny Prokešové

Cirsium brachycephalum

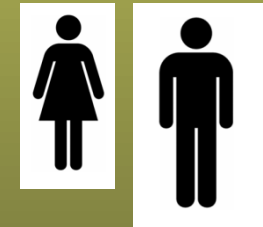
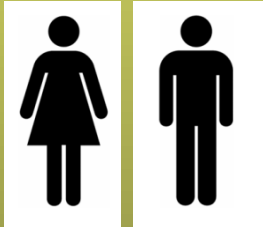
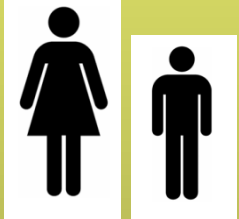
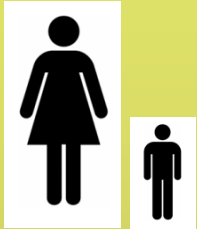

Jižní Slovensko 2009

Poměr pohlaví u gynodioecických druhů ve vztahu k nadmořské výšce a parazitaci u pcháčů už zpracovávají v současnosti:

Tereza
Čuprová

u *Cirsium oleraceum*

u *Cirsium palustre*

Zuzka
Jermanová

Testovat, zda samic s nadmořskou výškou přibývá.

Je rozdíl v plodnosti samic a hermafroditů?

Liší se samice a hermafroditi napadením parazity?

Na vás čekají témata:
samice a hermafroditi u
pcháč potoční - *Cirsium rivulare*

pcháč panonský - *Cirsium pannonicum*

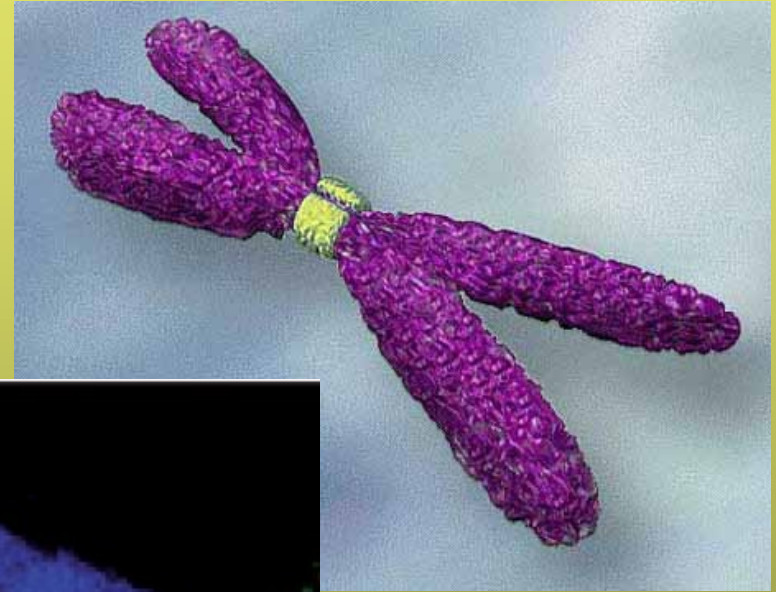
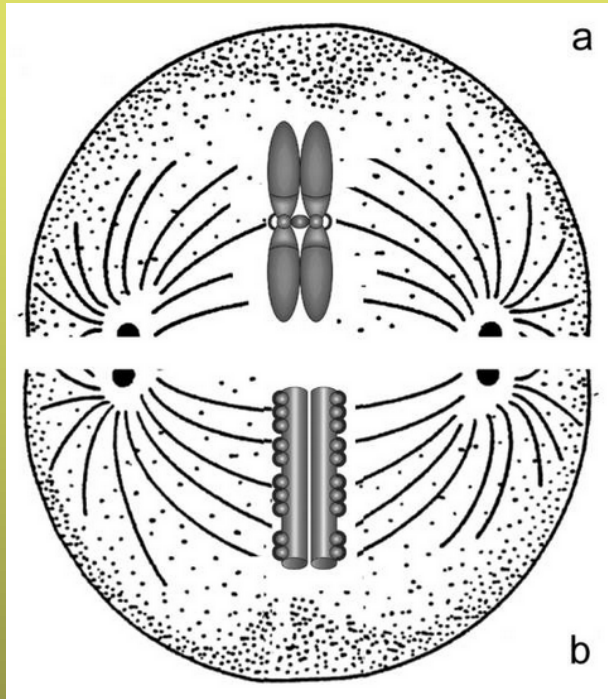

pcháč bezlodyžný - *Cirsium acaule*

pcháč různolistý - *Cirsium heterophyllum*

4. Proč se vedle „normálních“ chromosomů vyvinuly nezávisle v mnoha liniích živočichů a rostlin chromosomy holokinetické?

Molekulární lab. Řečkovice

New York 2013

Kodaň 2009

V evoluci je stále mnoho nepoznaných tajemství:

Od doplňování kamínek v mozaice poznání evoluce genomu bahniček k objevům nových evolučních mechanismů.

Příběh Franty Zedka

Molekulární lab. Řečkovice

Adam Veleba: Holocentrické chromoromy rosnatek

Na vás čekají ...

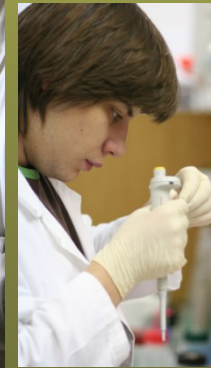
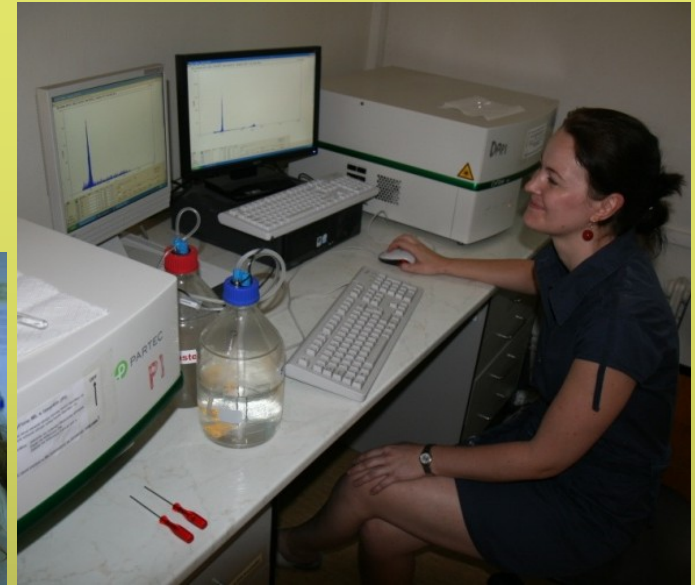
Co vám tedy nabízíme

?

1. Špičkové laboratorní zázemí

- pro molekulární studium evoluce rostlin
- pro zkoumání velikosti genomu a rostlinných chromosomů
- pro kultivační pokusy s rostlinami

2. možnost opřít se o zahraniční spolupráci

Bozeman U.S.A.

Sierra Dawn Stoneberg Holt

Royal Botanic Gardens
Kew

Mike Fay
Ilia Leitch

London U.K.

universität
wien

Johann Greilhuber

Vienna Austria

Lanzhou
China

Wang Yifeng

MISSOURI BOTANICAL GARDEN

Sara Fuentes Soriano

St. Louis U.S.A.

THE UNIVERSITY OF WESTERN AUSTRALIA

Laco Mucina

Perth Australia

INSTITUTO POLITÉCNICO NACIONAL
"La Técnica al Servicio de la Patria"

Maria Socorro Gonzalez Elizondo

Mexico City Mexico

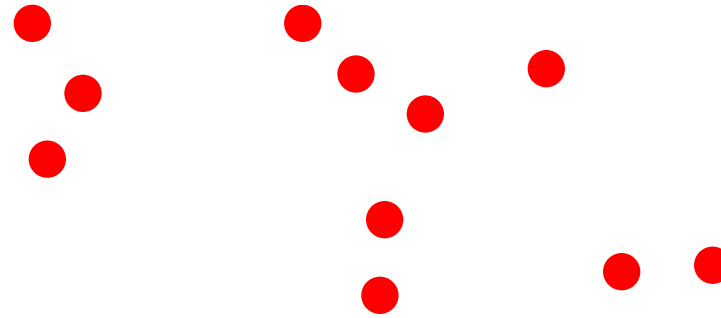
University of New England

Jeremy Bruhl

Armidale Australia

Nairobi Kenya

Geoffrey Mwachala

NATIONAL MUSEUMS OF KENYA

Cape Town South Africa

Muthama Muasya

Haifa Israel

Tomas Pavlicek,
Eviatar Nevo,
Kamal Sharaf

3. Pokrytí cestovních a jiných nákladů spojených s diplomkou nebo bakalářkou

Jižní Afrika 2012

směr Israel 2010

Francie 2010

Island 2002

Španělsko 2008

Dánsko 2010

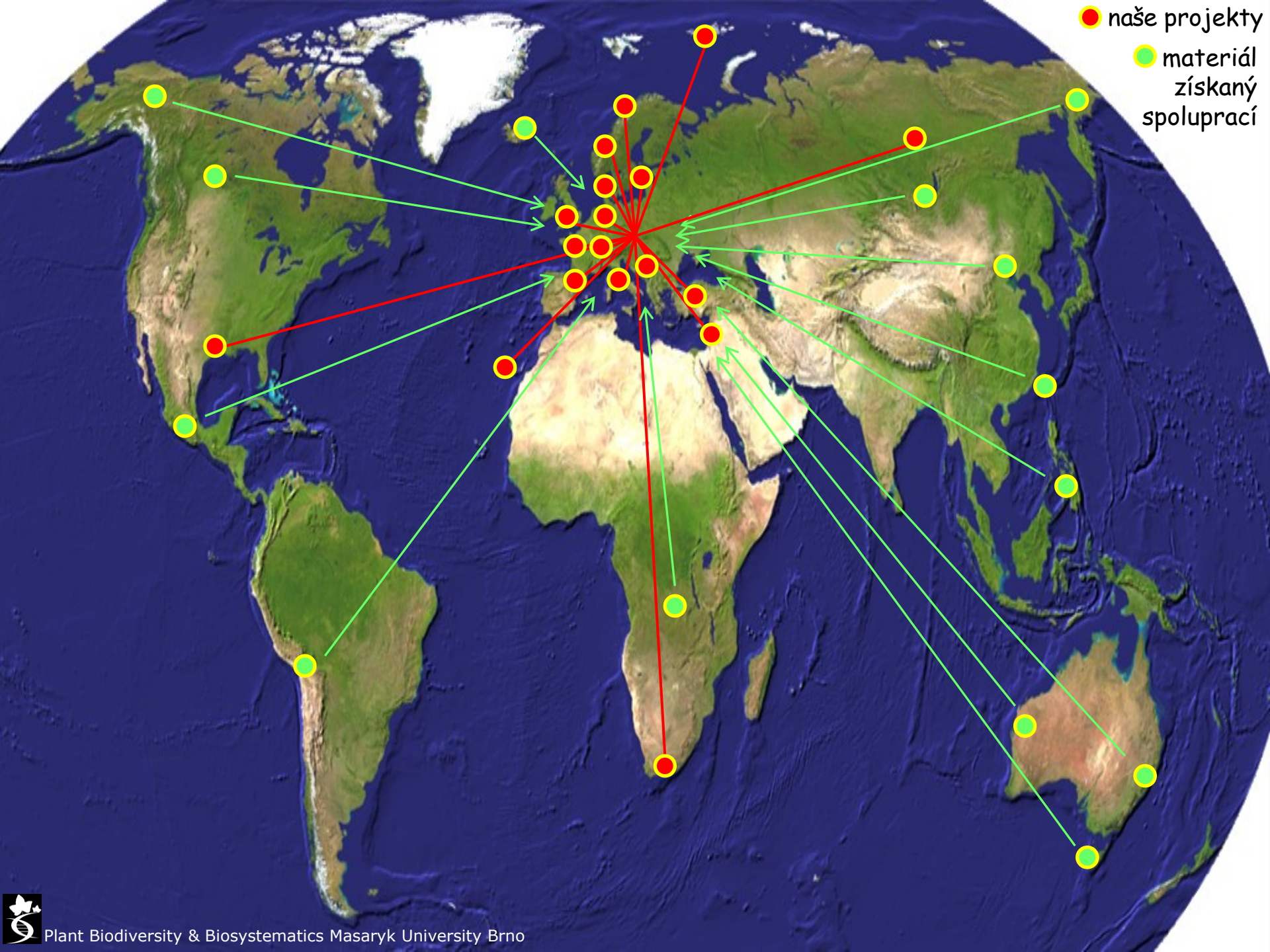
4. Zapojení do špičkových projektů a expedic podporovaných Grantovou agenturou ČR

Svalbard 2011

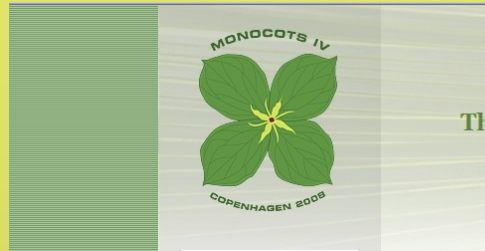
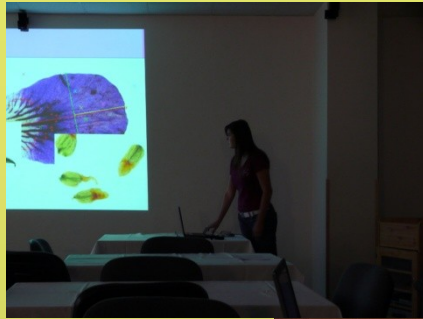

Jižní Afrika 2012

- naše projekty
- materiál získaný spoluprací

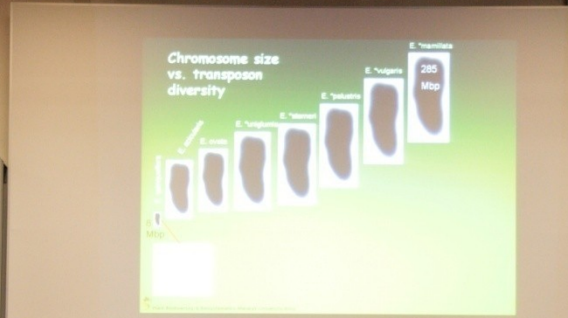
The Fourth International Conference
on
The Comparative Biology of the Monocotyledons

The Fifth International Symposium
on
Grass Systematics and Evolution

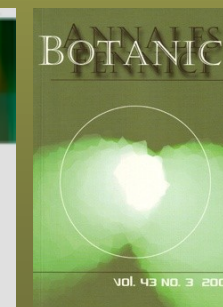
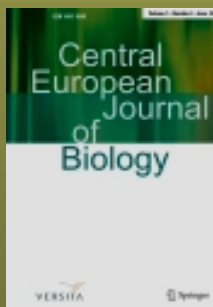
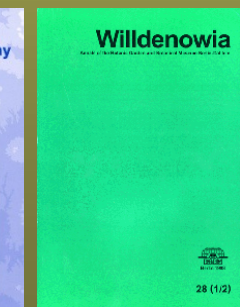
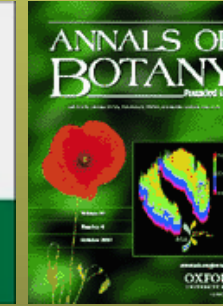
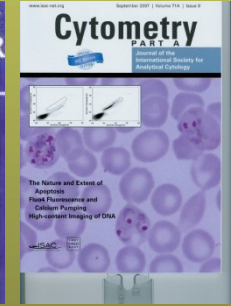
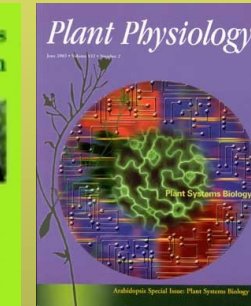
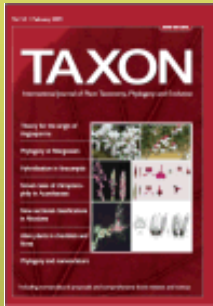
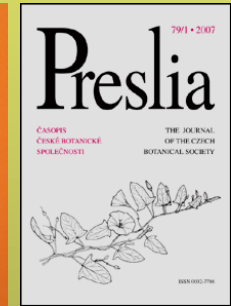
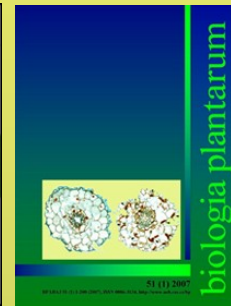
H.C. Ørsted Institute, University of Copenhagen
11-15 August 2008 · Copenhagen, Denmark

5. Možnost
prezentovat
výsledky na
mezinárodních
konferencích

6. Témata výzkumu publikovatelná v prestižních mezinárodních časopisech

7. Zvládnutí unikátních metod, které vám dává šanci uplatnit se na špičkových zahraničních pracovištích

Plant Sciences Research Group - SCHOOL OF BIOLOG...

UNIVERSITY OF LIVERPOOL

SCHOOL OF BIOLOGICAL SCIENCES

Biological Sciences Home > Plant Biology

Biological Sciences Home
About the School
News
Undergraduate admissions
Current undergraduates
Current undergraduates (Lusid)
Postgraduate research & courses
Staff
Research
Core facilities
Meetings
Seminars
Other School Links
Faculty of Science
Resources4Schools
MerseyBio (affiliated site)
Biological Sciences Intranet

Plant Sciences Research Group

A member of the Division of Integrative Biology and one of thirteen res...

The Plant Sciences Research Group (Leader: Dr Mark Caddick) conducts rese... the context of the whole organism. This involves the application of a broad...

Specific research interests within the group include:

- Circadian rhythm and temperature adaptation in plants
- Regulation of metabolism and the response to abiotic stress
- Flavours production and disease-resistant in plants.
- Food security

News
Short-term (3-9 months) Marie Curie EU-EST (Early Stage Training) Fellowsh... Plants'. [Full details](#)

Members

Staff

Name
Dr Susanna Boxall
Dr Mark Caddick
Mr Nicola Costa
Mr Maurycy Daroch
Dr Louisa Dever
Dr Anthony Hall
Dr James Hartwell
Dr Meriel Jones
Miss Jana Knerova
Ms Jelena Kusakina
Mr Roland Meszter
Prof Martin Mortimer

8. Pravidelné diskuse nad tématem bakalářky a jejími průběžnými výsledky v rámci biosystematického semináře a česko-slovenských setkání studentů rostlinné biosystematiky

Setkání biosystematiků Šumava 2008

Setkání biosystematiků
Hrubá Vrbka 2006

Biosystematický seminář 2012

Biosystematický seminář 2011

9. Pomoc zkušených techniků a starších doktorandů

od prvních krůčků v
laboratoři

po zvládnutí sofistikovaných
metod

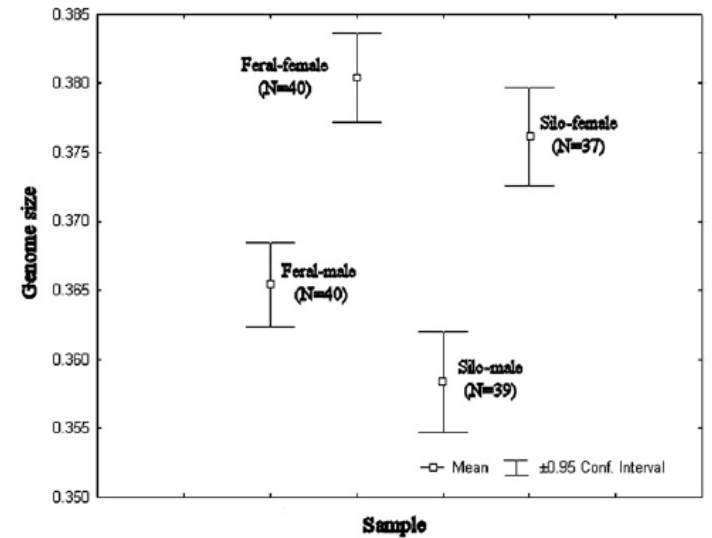
doktorandka Daniela Bártová na Noci vědců 2010

Jakub Šmerda na Noci vědců 2011

Distribution of abundance and genome size variability in the grain beetle *Oryzaephilus surinamensis* (Linnaeus, 1758) (Coleoptera: Silvanidae)

by Kamal Sharaf, Petr Bureš, Lucie Horová, Tomáš Pavlíček and Eviatar Nevo

Kamal Sharaf
Univ.
Haifa

Brouk s nejmenším genomem !

Martin Forman

Jirka Král, KU Praha

Genomy pavouků a pavoukovců

10. Nebráníme se spolupráci se zoology

Pokud nechcete dělat
„high science“

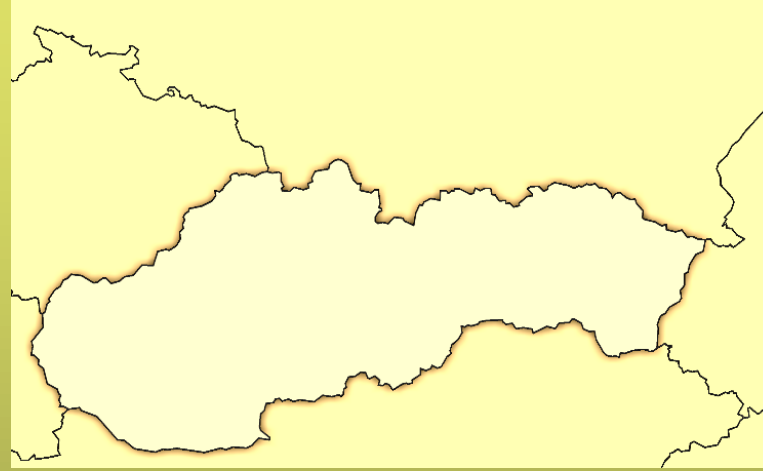
Začněte svoji botanickou
dráhu klasicky -
inventarizací flóry
menšího regionu

i to je téma, které u nás
můžete dělat

Na vás čekají témata:

Rozšíření jednotlivých druhů rodu *Cirsium* na Slovensku

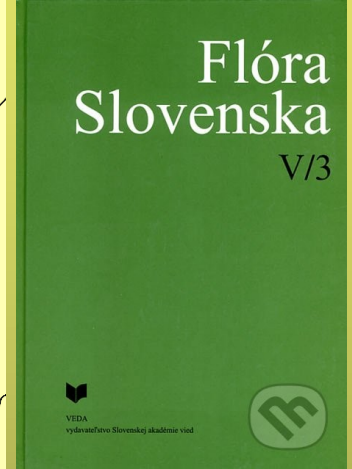
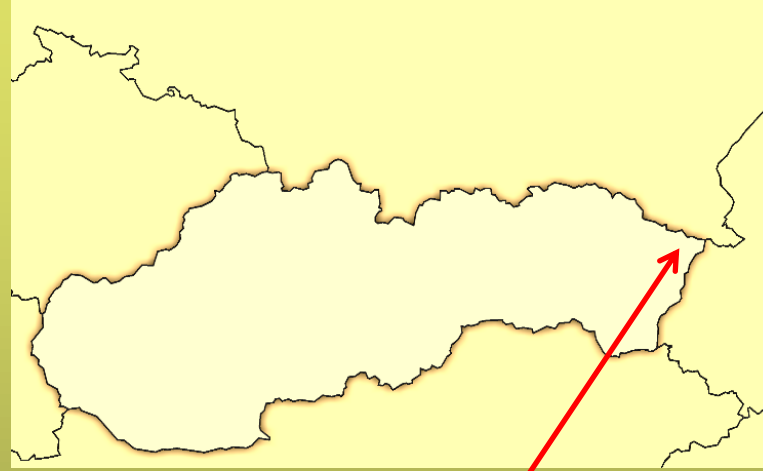
C. acaule
C. brachycephalum
C. canum
C. decussatum
C. eriophorum
C. erisithales

C. heterophyllum
C. oleraceum
C. palustre
C. pannonicum
C. rivulare
C. waldsteinii

Na vás čekají témata:

Rozšíření jednotlivých druhů rodu *Cirsium* na Slovensku

C. acaule
C. brachycephalum
C. canum
C. decussatum
C. eriophorum
C. erisithales

C. heterophyllum
C. oleraceum
C. palustre
C. pannonicum
C. rivulare
C. waldsteinii

Kontakty:
**sci.muni.cz/botany/systemgr/
buress@sci.muni.cz**
tel. 532 146 271

Osobně:

**Vít Grulich
Jiří Danihelka
Petr Šmarda
Olga Rotreklová**

**Petr Bureš
Řečkovice
dolní patro vpravo**

Plant Biodiversity and Biosystematics group - Windows Internet Explorer

http://www.sci.muni.cz/botany/systemgr/index.php?res=1920

Plant Biodiversity and Biosystematics group

Plant Biodiversity & Biosystematics Group

Masaryk University, Brno, Czech Republic

- home
- people
- laboratories
- research
- publications
- logos
- herbarium
- gallery
- seminar plan
- links

DEPARTMENT OF BOTANY AND ZOOLOGY, MASARYK UNIVERSITY, FACULTY OF SCIENCE
KOTLÁŘSKÁ 2, CZ-611 37 BRNO, CZECH REPUBLIC, TEL.: +420 532 146 271

The working group came into being as a part of the Department of Botany and Zoology, Masaryk University. Its research is directed toward the analysis of genome size and organization, viewed as an adaptive marker of evolution, ecology, and the geographical distribution of plants. This analysis is undertaken at three structural levels:

- Number and morphological characteristics of chromosomes
- Relative and absolute amount of nuclear DNA, AT/GC genomic ratio
- Sequences, primarily of noncoding segments of chloroplast and nuclear DNA, retrotranspon diversity and amount

Model taxa groups include genera *Eleocharis*, *Carex*, *Festuca*, *Poa*, *Achillea*, *Hieracium*, *Cirsium* and *Senecio*; that is, groups for which polyploidy is common (*Festuca*, *Poa*, *Hieracium*), with variable types of reproduction (*Hieracium*), with different types of chromosome structure (monocentric and holocentric) and with common interspecific hybridization (*Cirsium*, *Hieracium*, *Polypodium*). Studies of polyploidization, interspecific hybridization, and intraspecific and interspecific variability in genome size are undertaken at the populational, regional (Czech Republic, Central Europe) and global level (entire plant ranges, Eurasia, North America).

The primary methods applied are comparison of noncoding sequences of chloroplast and nuclear DNA and the study of variability in nuclear DNA content through flow cytometry and classical cytological methods (counting of metaphase chromosomes).

To date, the working group has constructed the Laboratory of molecular systematics, the Laboratory of plant flow cytometry and the Karyological laboratory. The group has also gathered and cultivated a collection of model taxa population samples, which are representative either for the Czech Republic or for all of Europe.

Created by P. Veselý, Design sketch D. Bártová